

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

Затверджено
на засіданні кафедри української мови
імені проф. Івана Ковалика
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка

(протокол № 1 від 26 серпня 2021р.)

Завідувач кафедри З.О. Купчинська

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни

**“Методика викладання фахових дисциплін у середній школі”,
що викладається в межах ОПП “Середня освіта (українська мова та
література)”**

**другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності
014 “Середня освіта”.**

Спеціалізація 014.01 Українська мова та література

Львів - 2021

Назва дисципліни	«Методика викладання фахових дисциплін у середній школі»
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра української мови імені професора Івана Ковалика
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 014 Середня освіта. Спеціалізація 014.01 Українська мова та література
Викладачі дисципліни	доц. Сокіл-Клепар Н. В., кандидат філологічних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	nataliya.sokil-klepar@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/sokil-natalija Головний корпус ЛНУ ім. Івана Франка, каб. 234 м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення дисципліни за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації за попередньою домовленістю. Для погодження часу он-лайн консультації слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://philology.lnu.edu.ua/course/metodyka-vykladannya-fahovyh-dvstsyplin-u-serednij-shkoli
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Методика викладання фахових дисциплін у середній школі» є нормативною дисципліною зі спеціальності 014 «Середня освіта» спеціалізації 014.01 Українська мова та література для освітньої програми «Середня освіта (українська мова та література)». Ця дисципліна викладається в 2 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс передбачений для студентів-магістрів першого року навчання. Він ознайомлює студентів із класичними та новітніми методами викладання фахових дисциплін у середній школі. Особливий акцент у курсі поставлено на інноваційних методах, на специфіці змішаного навчання, різноманітних платформах дистанційного навчання. Магістри, оволодівши сучасними засобами й способами презентації шкільного матеріалу, будуть у майбутньому висококваліфікованими фахівцями.
Мета та цілі дисципліни	Мета курсу – ознайомити студентів з особливостями викладання фахових дисциплін у середній школі; з традиційними та інноваційними методами, прийомами та формами викладання. Курс «Методика викладання фахових дисциплін у середній школі» має загальнотеоретичні і практичні цілі. Загальнотеоретичні цілі курсу: <ul style="list-style-type: none"> • з'ясувати особливості освітньої галузі «Мови і літератури»; ознайомитися з основними документами; • осмислити головні віхи історії лінгвометодики, методики літератури та фольклору; • розуміти методику традиційного та інноваційного викладу словесності; Практичні цілі курсу:

	<ul style="list-style-type: none"> • фахово аналізувати методичне надбання; • доцільно застосовувати традиційні та інноваційні методи на шкільних фахових заняттях; • вдало розробляти програми факультативних занять; • вміти користуватися застосунками Google, сучасними платформами з освітньою метою.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Рекомендована література</p> <p><i>Основна:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Боровік О. Педагогічне проектування як показник творчого потенціалу вчителя. Херсон, 2010. 2. Ващенко Г. Загальні методи навчання. Київ, 1997. 3. Зміст і технології шкільної освіти: збірник наукових праць. Київ, 2007. 4. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. / [уклад. О. Пометун, Л. Пироженко]. Київ, 2002. 1. Косогова О. О. Метод проектів у практиці сучасної школи. Харків, 2010. 5. Костів О., Сколоздра О. Методика викладання української мови: Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Посвіт, 2018. 202 с. 6. Освітні технології: Навч.-метод.посібник / [за ред. О. Пехоти]. Київ, 2001. 7. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 8. Пометун О. І. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. Київ, 2003. <p style="text-align: center;">Українська мова</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Єлісеева С. М. До проблеми нетрадиційних форм навчання на уроках української мови та літератури: навчальний посібник. Вінниця, 2006. 133 с. 3. Забейворота І. М. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках української мови та літератури. Запоріжжя, 2013. 43 с. 4. Ігрові технології на уроках української мови: 5-8 класи / [упоряд. Н. Б. Коржова та ін.]. Київ, 2012. 5. Інтелектуальні ігри на уроках української мови та літератури / [упоряд. К. Голобородько]. Харків, 2006. 6. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 7. Кучеренко І. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі : монографія. Умань, 2014. 8. Критичне мислення на уроках української мови та літератури / [упоряд. Крайня М. І.]. Харків, 2009. 9. Пентиліук М., Нікітіна А., Горошкіна О. Концепція когнітивної методики навчання української мови. <i>Дивослово</i>. 2004. № 8. 10. Сокол І. Впровадження квест-технології в освітній процес: навчальний посібник. Запоріжжя, 2014. <p style="text-align: center;">Українська література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бондаренко Ю. І. Теорія і практика навчання української літератури на філософсько-історичних засадах у старших класах загальноосвітньої школи: монографія. Ніжин, 2009. 2. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у

	<p>взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: монографія. Чернігів, 2004.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Кисілевська-Косик Л. Українська література в старших класах середньої школи: Посібник для вчителя. Львів, 2003. 4. Куцевол О. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури: монографія. Вінниця, 2006. 5. Методика викладання літератури: Термінологічний словник / [за ред. проф. А. Л. Ситченка]. Київ, 2008. 6. Микитюк В. Практикум з методики викладання української літератури. Львів, 2011. 7. Панченко В. Урок літератури: [книга для вчителя]. Кіровоград, 2000. 8. Степанишин Б. Стратегія і тактика в літературній освіті учнів. – Київ; Тернопіль, 2003. 9. Уліщенко В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі: монографія. Київ, 2011. 10. Шуляр В. Сучасний урок української літератури. Миколаїв, 2014. <p style="text-align: center;">Український фольклор</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бабич М. Формування естетичного світогляду дітей засобами музичного фольклору. <i>Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції</i>. Рівне, 2002. Вип. 2. С. 107–108. 2. Вернигора О. Специфіка вивчення усної народної творчості учнями основної школи. <i>Проблеми підготовки сучасного вчителя</i>. 2015. № 12. С. 4–32. 3. Кейда Ф. Вивчення українського героїчного епосу в 10 класі. <i>Дивослово</i>. 1998. № 9. С.42–46. 4. Криворучко О. Урок узагальнення за темою «Українські народні казки»: (Казковий КВК). <i>Дивослово</i>. 1996. №4. С.38–40. 5. Куценко Л. Кожне сільце має своє слівце. <i>Дивослово</i>. 2000. № 4. С. 54–55. 6. Мізюк І. Прилучення школярів до духовної народної скарбниці: (фольклорні експедиції). <i>Дивослово</i>. 1997. № 11. С.52–53. 7. Навозняк Л. Л. Особливості морального виховання учнів засобами фольклору в педагогічній спадщині В. Сухомлинського. <i>Педагогічний дискурс</i>. 2011. Вип. 10. С. 346–349.
Тривалість курсу	Один семестр (2)
Обсяг курсу	Методика викладання фахових дисциплін у середній школі Загальний обсяг 120 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 16 годин практичних занять і 88 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • завдання курсу «Методика викладання фахових дисциплін у середній школі»; • історико-теоретичне формування навчальної дисципліни; • методичні особливості організації навчального процесу у середній школі; • специфіку проведення уроків із фахових дисциплін у традиційному та інноваційному форматах; • основні види та засоби реалізації робіт із фахових дисциплін у середній школі.

	<p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> аналізувати основні методичні праці; планувати, організовувати різні види навчальних і позакласних занять; добирати матеріал для різних типів уроків; підготувати і провести урок з української мови та літератури, застосовуючи традиційні та інноваційні технології навчання; вміти застосовувати додатки Google на заняттях із фахових дисциплін у середній школі.
Ключові слова	Методика, метод, освітня галузь «Мови і літератури», Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, Закон «Про освіту», українська мова, українська література, фольклор, розділи мовознавства, жанри літератури та фольклору, традиційні методи, інноваційні методи, інтерактивні методи, урок, позакласна діяльність.
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Базові знання з сучасної української літературної мови, історичної граматики української мови, історії української літератури, історії фольклористики, методики викладання української мови та літератури у середній школі, філософії, педагогіки, психології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	На заняттях буде застосовано традиційні й інноваційні методи викладання, а саме: пояснювально-ілюстративний, евристичний, репродуктивний, дослідницький, проектний, створення QR-кодів, інтерактивних вправ на платформі LearningApps.org , використання додатків Google для онлайн-тестування та ін.
Необхідне обладнання	Проектор, планшет чи ноутбук
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:</p> <ul style="list-style-type: none"> практичні: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 20; модулі: 30 семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 30; екзамен (тест): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента, незалежно від масштабів плагіату чи обману, є підставою для того, щоб викладач її не зарахував. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання</p>

	<p>усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач винятково в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів робіт. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<p>Поняття навчальної (фахової) дисципліни. Навчальний план у формуванні вчительської діяльності. Методичні особливості організації навчального процесу у середній школі. Роль інтерактивної дошки (Padlet), віртуального класу (Classroom), електронних щоденників та журналів в організації навчального процесу. Основні ознаки сучасного уроку (філологічні дисципліни). Традиційні технології у сучасному навчальному процесі. Критерії технологічності. Пояснювально-ілюстративне навчання. Приклади з фахових дисциплін. Проблемне навчання. Приклади з фахових дисциплін. Програмоване навчання. Приклади з фахових дисциплін. Диференційоване навчання. Приклади з фахових дисциплін. Інноваційні технології у сучасному навчальному процесі.. Особистісно орієнтоване навчання. Приклади з фахових дисциплін. Технологія групової навчальної діяльності. Приклади з фахових дисциплін. Технології індивідуалізації процесу навчання. Приклади з фахових дисциплін. Ігрові технології навчання. Приклади з фахових дисциплін. Інтерактивне навчання. Приклади з фахових дисциплін. Мультимедійні технології навчання. Приклади з фахових дисциплін. Мережеві технології навчання. Приклади з фахових дисциплін. Класифікація буктрейлерів. Етапи створення буктрейлерів. Структурні елементи розповіді (метод сторітелінгу). Види, прийоми та функції сторітелінгу. Функції, складові елементи й специфіка квесту. Особливості створення QR-кодів на заняттях з української мови та літератури. Допомога LearningApps.org у створенні інтерактивних вправ з української мови та літератури.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І				
1 т. 2 год.	Поняття навчальної (фахової) дисципліни. Предмет, мета, завдання курсу, зв'язок з іншими науками. Основи розвитку дисципліни. Освітня галузь «Мови і літератури» Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Закон «Про освіту» (2018 р.) й особливості викладання філологічних дисциплін у загальноосвітній школі. Основні аспекти мовно-літературної галузі в межах проєкту Державного стандарту базової середньої освіти (2020).	лекція	Загальноєвропейські рекомендації мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2009. Державний стандарт базової середньої освіти(2020). URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukravinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti Концепція мовної освіти в Україні. URL: civic.kmu.gov.ua/consult MVC kmu/consult /old/show_bill/2031		
2 т. 2 год.	Освітня галузь «Мови і літератури» Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Закон «Про освіту» (2018 р.) й особливості викладання філологічних дисциплін у загальноосвітній школі. Основні аспекти мовно-літературної галузі в межах проєкту Державного стандарту базової середньої освіти (2020).	практичне заняття	Державний стандарт базової середньої освіти(2020). URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukravinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti Загальноєвропейські рекомендації мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2009.	* Усі завдання подаються в електронному форматі	2 т.
3 т. 2 год.	З історії української лінгвометодики та методики літератури. Праці львівських учених з методики викладання філологічних дисциплін у середній школі.	лекція	Семенов О., Базиль Л. Мовно-літературна освіта в Україні : погляд крізь роки. Навчальний посібник. Київ–Глухів, 2008.		

4 т. 2 год.	Історико-теоретичне підгрунття розвитку методики викладання української мови та літератури. Основні праці львівських методистів середньої школи. школі.	практичне заняття	Семенов О., Базиль Л. Мовно-літературна освіта в Україні : погляд крізь роки. Навчальний посібник. Київ–Глухів, 2008. Кочан І.М., Захлюпана Н.М. Українська лінгводидактика в іменах. Львів, 2011.		4 т.
МОДУЛЬ II					
5 т. 2 год.	Традиційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі (<i>пояснювальне-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване</i> та ін.).	лекція	Кучеренко І. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі : монографія. Умань, 2014. Шуляр В. Сучасний урок української літератури. Миколаїв, 2014.		
6 т. 2 год.	Традиційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі (<i>пояснювальне-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване</i> та ін.).	практичне заняття	Кучеренко І. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі : монографія. Умань, 2014. Шуляр В. Сучасний урок української літератури. Миколаїв, 2014.		6 т.
7 т. 2 год.	Особливості класичних методів і прийомів навчання філологічних дисциплін у середній школі (<i>усний виклад (розповідь, пояснення вчителя), бесіда, спостереження й аналіз мовних явищ, робота з підручником, метод вправ</i> та ін.).	лекція	Гулевич Л. Методика навчання української літератури. Практикум : навчально-методичний посібник. Дрогобич : Вид. відділ Дрогобицького педагогічного ун-ту імені Івана Франка, 2014.		
8 т. 2 год.	Особливості класичних методів і прийомів навчання філологічних дисциплін у середній школі (<i>усний виклад (розповідь, пояснення вчителя), бесіда, спостереження й аналіз мовних явищ, робота з підручником, метод вправ</i> та ін.).	практичне заняття	Гулевич Л. Методика навчання української літератури. Практикум : навчально-методичний посібник. Дрогобич : Вид. відділ Дрогобицького педагогічного ун-ту імені Івана Франка, 2014.		8 т.

9 т. 2 год.	Інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі (<i>особистісно орієнтоване, групове, ігрове, інтерактивне, мультимедійне, мережеве</i> та ін.).	лекція	Полулях А. В. Формування професійної компетенції майбутнього вчителя засобами інноваційних освітніх технологій. Житомир, 2005.	
10 т. 2 год.	Інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі (<i>особистісно орієнтоване, групове, ігрове, інтерактивне, мультимедійне, мережеве</i> та ін.).	практичне заняття	Полулях А. В. Формування професійної компетенції майбутнього вчителя засобами інноваційних освітніх технологій. Житомир, 2005.	10 т.
11 т. 2 год.	Специфіка інноваційних методів і прийомів представлення філологічного матеріалу на заняттях у середній школі (<i>дискусії, дебати, мозковий штурм, піраміда позитивних почуттів, листи самооцінювання, ситуативне моделювання, рефлексія</i> та ін.).	лекція	Гнаткович Т., Ходанич Л. Як сформувати вчителя інноваційно-компетентною особистістю. <i>Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах</i> . Київ, 2007. № 8. С.60–65. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: монографія. Чернігів, 2004. Ігрові технології на уроках української мови: 5-8 класи / упоряд. Н. Б. Коржова та ін. Київ, 2012.	
12 т. 2 год.	Специфіка інноваційних методів і прийомів представлення філологічного матеріалу на заняттях у середній школі (<i>дискусії, дебати, мозковий штурм, піраміда позитивних почуттів, листи самооцінювання, ситуативне моделювання, рефлексія</i> та ін.).	практичне заняття	Гнаткович Т., Ходанич Л. Як сформувати вчителя інноваційно-компетентною особистістю. <i>Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах</i> . Київ, 2007. № 8. С.60–65. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи:	12 т.

			монографія. Чернігів, 2004. Ігрові технології на уроках української мови: 5-8 класи / упоряд. Н. Б. Коржова та ін. Київ, 2012.		
13 т. 2 год.	Роль додатків Google, інтерактивних вправ на LearningApps.org у викладанні й навчанні фахових дисциплін у середній школі.	лекція	Войтович Н.В., Найдьона А. В. Використання хмарних технологій Google та сервісів web 2.0 в освітньому процесі. Методичні рекомендації. Дніпро, 2017. 113 с. Подік І. І. Сервіси Google у навчанні студентів покоління Z. URL: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1770/1226		
14 т. 2 год.	Роль додатків Google, інтерактивних вправ на LearningApps.org у викладанні й навчанні фахових дисциплін у середній школі.	практичне заняття	Войтович Н.В., Найдьона А. В. Використання хмарних технологій Google та сервісів web 2.0 в освітньому процесі. Методичні рекомендації. Дніпро, 2017. 113 с. Подік І. І. Сервіси Google у навчанні студентів покоління Z. URL: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1770/1226		14 т.
	МОДУЛЬ III				
15 т. 2 год.	Урок як класична форма викладу навчального матеріалу. Методика проведення нестандартних	лекція	Лупенко-Ковтун С. М. Нестандартний урок в інтерактивному		

год.	уроків української мови та літератури (<i>урок-квест, урок-казка, урок-гра, урок-екскурсія</i> та ін.). Поєднання традиційно-інноваційних технологій на уроках української мови та літератури – ефективний засіб реалізації ключових компетентностей.		режимі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/9/86.pdf Технологія проведення інтегрованих уроків в процесі організації пізнавальної діяльності учнів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sliceum.at.ua/Metod/tehnologija_pro_vedennja_integrovanikh_urokiv.pdf	
16 т. 2 год.	Позаурочна система навчання філологічних дисциплін у загальноосвітній школі. Методика проведення факультативних занять із філологічних дисциплін. Створення шкільних лінгвістичних осередків та літературних студій із метою активізації філологічної діяльності учнів.	практичне заняття	Балацинова А. Д. Роль факультативних занять у педагогічній підтримці обдарованих учнів загальноосвітніх шкіл України (друга половина ХХ століття). <i>Педагогіка та психологія</i> . Харків, 2015. Вип. 49. С. 255–266.	16 т.